lėkščių dalys, dengtos žalia ir rusva glazūra, puoštos lygiagrečiomis linijomis.

1,4 m gylyje didesnėje ploto dalyje pasiekiamas įžemis – rudos spalvos molis. Kv. 4–5 A–B išryškėjo duobės kontūrai. Duobė 1,8x2 m dydžio, tęsėsi iki 1,8 m gylio. Duobės kultūrinio sluoksnio struktūra – tamsiai pilka žemė. Rasta analogiška XVIII a. keramika kaip ir plote. Taip pat aptikta XVII–XVIII a. koklių, dengtų žalia glazūra, puoštų stilizuotu augaliniu ornamentu, fragmentų. Rastas herbinio plokštinio koklio kampas. Išlikusioje – viršutinėje dalyje yra raidė *S*, dešiniajame pakraštyje skaičiai 1669 bei likusios grandinės fragmentas.

INVESTIGATIONS AT
S. DAGILIO STREET 8, BIRŽAI

On the site of a new building being constructed, the area of 30 m^2 was investigated. The habitation zone dated to the 18th century with characteristic finds of that period (fragments of glazed pots and tiles) was obtained. Finds dated to other periods, such as a fragment of a stamped tile, a small metal disk with Jewish letters dated to the 19th–20th centuries, a fragment of a clay pipe, were found as well.

TYRINĖJIMAI KLAIPĖDOJE, JONO, KEPĖJŲ, TILTŲ G. NR. 3, 16, 5

Ramunė BRAČIULIENĖ

1999 m. gruodžio mėn. ir 2000 m. sausio–vasario mėn. buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai pastato viduje, gilinant patalpą rūsio įrengimui. Ištirtas 80 m^2 plotas iki 2,4–3,5 m gylio. Plotą ribojo po 1854 m. gaisro pastatyto namo pamatai.

Archeologiniai tyrinėjimai parodė, kad sklypas buvo tankiai užstatytas. Aptikti du (1-as ir 2-as) mūrinio užstatymo horizontai, datuojami XVII a. pabaiga – XIX a. pradžia. Po jais slūgsojo dar du (3-ias ir 4-as) senesnio medinio užstatymo lygiai, t. y. XVII a. pradžios fachverkinio pastato pamatų fragmentas ir medinės tvoros liekanos, datuojamos XVI a. I puse. Ankstyviausias užstatymo horizontas – medinė tvoros konstrukcija – buvo sudaryta iš vertikaliai įkastų rąstų, kurių skersmuo 0,45 ir 0,3 m, ir 0,15–0,2 m pločio horizotaliai klotų lentų bei kartelių. Preparuojant medienos konstrukcijas juodos molingos žemės sluoksnyje, 2,4–2,7 m gylyje aptikta nemažai XVI a. buitinės keramikos: puodynių fragmentų – briaunų su bangele, šonų, dugnų šukės (kai kurių vidinė pusė glazūruota), taip pat apdegusių gyvulių kaulų, kelios geležinės kaltinės vinys. Iš aptiktų šukių viena puodynė atstatyta ir restauruota, rasta ir puodo ant kojelių 11 fragmentų. Jis dalinai atstatytas. Apdegusi, vietomis suanglėjusi mediena ir perdegusios, nuo karščio deformuotos keramikos šukės rodytų čia buvus greičiausiai 1540 m. gaisrą.

2,4 m gylyje aptikta fachverkinio pastato pusrūsio konstrukcija (3-ias užstatymo horizontas), kurios pagrindas – dvi statmenai sujungtos sijos su lizdų eilėmis bei statramsčių fragmentais, prie kurių buvo klotos neprikaltos (jas spaudė iš lauko pusės supiltas molis) lentos. Išlikusi viena

apatinė lentų eilė (lentos plotis 0,3 m). Sijų kampas suleistas vienas į kitą, jis guldytas ant 0,08 m storio, 0,35 m pločio ir 0,6 m ilgio ąžuolinės lentos. Per 25–30 cm nuo sijų galų, ties sujungimu, statramsčiai buvo pasvirę 50° kampu. Jie suleisti į lizdus, vienas jų sutvirtintas 4 cm skersmens kaiščiu. Sijų sujungimo kampe taip pat stovėjo statramstis, įleistas į lizdą pleištu. Pažymėtina, kad visi statramsčiai buvo leisti į lizdus pleištais, kurių išpuvę fragmentai aptikti lizduose. Po sijomis nebuvo rasta skersinių, jos gulėjo tiesiog izoliaciniame šlyne. Pusrūsis turėjęs dvi keturkampio pjūvio pertvaras su ištisiniais grioveliais, į kuriuos viena prie kitos buvo statomos lentos. Pusrūsio aslos paviršius aptiktas sijos paviršiaus lygyje (skiedrų ir medžio puvenų sluoksnis). Pusrūsio inventoriui priklausė statinės, aptiktos aslos paviršiuje, fragmentai. Fachverkinė pusrūsio konstrukcija datuojama XVII a. pradžia.

Fachverkinis pastatas suardytas šioje vietoje XVII a. viduryje, ėmus statyti mūrinį namą. Tą rodytų mūrinių pamatų apatinė dalis, mūryta daugiausia iš stambių akmenų ir guldyta ant dviejų tašytų rąstų – rostverko, bei 2,2 m gylyje aptikti akmeninio grindinio fragmentai – tai 2-as užstatymo horizontas. Po kiek laiko pastatas buvo rekonstruojamas, namo pamatai iškelti per 1 m – mūryti iš raudonų plytų ir akmenų. Grindinys buvo suardytas ir užpiltas 0,3 m storio pilko smėlio sluoksnis, suklotas naujas grindinys, kuris aptiktas 1,85 m gylyje. Jis buvo klojamas dedant gaires iš stambesnių akmenų, tarpus užpildant smulkiais akmenukais. Grindinys turėjęs ir lietaus lataką, suformuotą iš pailgų 0,15–0,25 cm ilgio akmenų. Aptiktas grindinys šliejosi prie pamatų mūrų sienų. Galima teigti, kad rasti XVIII a. pradžios mūrinio pastato pamatai su akmenimis grįstu vidiniu kiemu, su taip vadinama „juodąja virtuve“, kuri stovėjo čia iki XIX a. vidurio (t. y. 1854 m. gaisro) ir priklauso 1-am užstatymo laikotarpiui. Po 1854 m. gaisro šiame sklype pastatytas mūrinis sandėlis (jis stovi ir dabar). Jo pamatams dalinai panaudoti prieš gaisrą čia stovėjusio XVIII a. pradžios – XIX a. vidurio pastato pamatai. Susumavus tyrimų rezultatus, galima teigti, kad pirminis užstatymas šioje vietoje siekia XVI a. pradžią. Įžemis aptiktas 3,5 m gylyje, H_{abs} 0,4 m. Kultūrinio sluoksnio storis – 3 m. Tyrimų metu surinkta keli šimtai įvairių XVI–XIX a. radinių: buitinės keramikos fragmentų, geležinių dirbinių (vinys, replės, kaltelis), įvairių XVII–XVIII a. koklių, puoštų augaliniu, heraldiniu, architektūriniu reljefiniu ornamentu, juodai, žaliai ir baltai glazūruotų, plokščiųjų, karnizinių, fryzinių, kampinių koklių, koklių karūnėlių (liūto ir palmetės formos), taip pat stiklinių butelių, vitražinių langų stiklo fragmentų, olandiškų pypkelių dalių, raginę juostelę su sagų išpjovomis, gyvulių kaulų, ypač daug ragų, iš kurių, matyt, buvo gaminamos sagos.

INVESTIGATIONS AT JONO, KEPĖJŲ, TILTŲ STREETS 3, 16, 5, IN KLAIPĖDA

The archaeological investigation at Jono, Kepėjų, Tiltų streets 3, 16, 5. Klaipėda in 1999–2000 showed that the site was intensively put up with buildings. 4 horizons of brick and wooden building (dated to the early 16th – the middle 19th centuries) were obtained. Remains of a wooden fence dated to the early 16th century, fragments of a

foundation of fachwerk building dated to the early 17th century, a foundation of a stone building dated to the middle 17th century and fragments of a cobble-stone road, a foundation of a stone building dated to the early 18th century with a cobbled internal yard were obtained as well. After the fire (1854), a stone storehouse was built on the site and it stands there until today. During the investigation, a rich collection of archaeological finds dated to the 16th–19th centuries, in particular, many tiles of various types, was collected.

ANYKŠČIŲ SENAMIESTIS

Eugenijus BUTĖNAS, Gintautas ZABIELA

Anykščių senamiesčio XV–XVIII a. kultūrinis sluoksnis archeologiškai tyrinėjamas nuo 1990 m. Nuo 1991 m. tyrinėjimo darbus atlieka daugiausia LII. 1995 m. parengta visų archeologinių tyrinėjimų senamiestyje suvestinė, kuri 2000 m. pratęsta. Toliau tyrinėtų šurfų ir požeminių komunikacijų trasų (vadinamų atkarpomis) numeracija pateikiama pagal šią suvestinę. 2000 m. Anykščių senamiestis kasinėtas 5 vietose.

Antano Baranausko aikštėje Nr. 9 (centrinė senamiesčio dalis) tyrinėtos kanalizacijos ir vandentiekio trasos – atkarpos 50–51, 42 m² bendro ploto. Čia stovinčio namo pamatų tvirtinimo metu archeologiniai tyrinėjimai buvo atlikti 1999 m. (žr. *ATL 1998 ir 1999 metais,* V., 2000, p. 417–418). Kanalizacijos tranšėjos (21 m²) vieta kasta jau anksčiau kasinėtoje vietoje. 1 m į V nuo kanalizacijos trasos, nuo namo P kryptimi kastoje 30 m ilgio, 0,7 m pločio (21 m²) vandentiekio trasoje aptikti du iki 1,3 m storio kultūrinio sluoksnio horizontai, susiklostę virš geltono smėlio įžemio. Viršutinis pilkos spalvos 20–70 cm storio sluoksnis susidarė XIX–XX a. Jam priklauso ir 10–11 m nuo namo aptikto 50 cm storio raudonų plytų ir akmenų mūro iki 85 cm aukščio fragmentas. Apatinį 50–70 cm storio kultūrinio sluoksnio horizontą sudaro tamsiai pilka, juoda žemė su pavieniais plytgalių fragmentais. Šiame sluoksnyje aptikta negausi žiesta keramika: 3 lenkti į išorę tamsiai pilkos spalvos puodų pakraštėliai pūstais šonais ir vienas dugnas. Jų molio masėje nežymi smulkaus žvirgždo priemaiša. Taip pat aptikti ir 3 plokštinių koklių fragmentai: 2 neglazūruoti kakleliai ir žaliai glazūruotos plokštės dalis. Pastaroji puošta geometrinėmis figūromis ir paukščio atspaudu (36 pav.). Kokliai ir keramika datuojami XVI a. pabaiga – XVIII a. pabaiga.

Antano Baranausko aikštės Š prieigose (ŠV senamiesčio kraštas) tyrinėta šiluminės trasos griovio dalis 52, ištirtas bendras 18 m² plotas. Iki 1 m gylio užfiksuoti vėlyvi kultūriniai sluoksniai, suardyti tiesiant trasą.

Jono Biliūno g. Nr. 15 (ŠR senamiesčio kraštas) ištirta 60 m ilgio lietaus kanalizacijos trasa 53, su 4 nedidelėmis atšakomis (bendras 74 m² plotas). Lietaus kanalizacijos trasos vietoje, 0,8–2,2 m gylyje aptiktas 20–80 cm storio nesuardytas kultūrinis sluoksnis, datuojamas XVIII–XIX a. Jis storesnis arčiau dabartinės J. Biliūno gatvės ir plonėja į sklypo gilumą, pereidamas į daržo žemę. Arčiau gatvės, greičiausiai čia buvusio rūsio vietoje,